

Platon: Symposion - Sokrates' tale

75 Fra

Platon i
udvalg II
Gyldendal
2013

SYMPOSION

'Vil du stadig holde på, at Eros er smuk, hvis det forholder sig sådan?'

Og hertil havde Agathon svaret: 'Jeg er bange for at jeg ikke anede det fjerneste om det jeg talte om før, Sokrates!'

'Men det var en smuk tale, Agathon,' havde Sokrates så sagt. 'Sig mig lige en lille ting til: Mener du ikke, at hvad der er godt, også er smukt?'

'Jo.'

'Hvis altså Eros mangler det smukke, og det gode er smukt, så må han vel også mangle det gode.'

'Jeg kan ikke sige dig imod, Sokrates, det må være, som du siger,' havde han svaret.

'Sandheden kan du ikke modsige, kære Agathon,' havde han sagt. 'Med Sokrates går det meget nemt.'

Og nu får du lov at slippe. Men der er en fortælling om Eros, som jeg engang hørte af en kvinde fra Mantinea, Diotima, der var klog på den slags og på meget andet. – Ja, engang da atterne ofrede til guderne for at undgå pesten, skaffede hun ti års udsættelse for sygdommen. – Det er hende, der har undervist også mig i kærlighed. Det hun fortalte, skal jeg altså prøve at genfortælle for jer ud fra det, Agathon og jeg blev enige om, men nu gør jeg det på egen hånd, så godt jeg kan.

Som du redegjorde for før, Agathon, må man først fremlægge, hvem og hvad Eros er, og derefter, hvad han gør. Jeg tror det er lettest at gå frem, som den fremmede kvinde gjorde dengang, da hun lod mig svare på spørgsmål. Jeg svarede hende nemlig nogenlunde, som Agathon lige har svaret mig, nemlig at Eros var en stor gud, og at han var kærlighed til det skønne. Hun satte mig til vægs med de samme argumenter, som jeg brugte over for ham, nemlig at han ifølge mit ræsonnement hverken var smuk eller god.

'Hvad mener du, Diotima?' sagde jeg. 'Så er Eros altså hæslig og ond?'

'Vár din mund!' svarede hun. 'Sig mig, tror du at hvad der ikke er smukt, nødvendigvis er hæsligt?'

'Det gør jeg da!'

202

SYMPOSION

et end, 'Jeg vil gerne
sætte i fremtiden'.
: havde Agathon også

ge at elske noget, der
n han ikke har, nem-
e uforandret i frem-

ber efter noget, der
ter det, der ikke er til
en som han mangler.
ber efter?'

r nået frem til,' havde
nest kærlighed til no-

201

gde i din tale, at Eros
lin hukommelse, hvis
rent sådan: At guder-
ed til det skønne, for
ige. Var det ikke om-

n svaret.

, havde Sokrates sagt.
idet end kærlighed til
et indrømmede han.
ker det man mangler

b

n ikke.'

verhovedet ikke ejer

'Og hvis noget ikke er klogt, er det dumt? Har du ikke lagt mærke til, at der findes noget mellem visdom og dumhed?'

'Hvad er det?'

'Kan du ikke se,' sagde hun, 'at det at have den rette opfattelse uden at kunne forklare den ikke er det samme som at forstå – for hvordan kan noget ubegrundet være viden? Men uvidenhed er det heller ikke, for hvordan skulle uvidenhed kunne ramme det rigtige? Sådan er den rette opfattelse vel, et sted imellem indsigt og uvidenhed.'

'Det har du ret i,' svarede jeg.

'Så skal du holde op med at påstå, at det der ikke er smukt, er hæsligt, og at det der ikke er godt, er ondt. Når du selv går med til at Eros hverken er god eller smuk, må du heller ikke tro, at han så nødvendigvis er hæslig og ond, men noget midt imellem,' sagde hun.

'Jamen alle er da enige om, at han er en stor gud,' sagde jeg.

'Disse 'alle,' er det dem, der ikke fatter noget, eller er det også dem, der har forstand?'

'Det er alle som én.'

Hun slog en latter op og sagde: 'Jamen Sokrates, hvordan kan der være enighed om, at han er en stor gud, blandt dem der siger, at han ikke engang er en gud?'

'Hvem er det?' spurgte jeg.

'Du er en af dem, og jeg er en anden,' sagde hun.

Jeg svarede: 'Hvordan kan du mene det?'

'Det er meget enkelt. Sig mig, mener du ikke, at alle guder er lykkelige og gode? Eller har du den frækhed at påstå at der findes en gud, der hverken er smuk eller lykkelig?'

'Nej det ved Zeus!' sagde jeg

'Kalder du ikke dem for lykkelige, der besidder det smukke og det gode?'

'Jo, da.'

'Men du har jo lige indrømmet, at Eros af mangel på det gode og smukke stræber efter det selv samme, som han mangler.'

'Det har jeg jo indrømmet.'

'Hvordan kan han så være en gud, når han nu er uden del i det gode og det smukke?'

'Det kan han absolut heller ikke, lader det til.'

'Der kan du se!' sagde en gud!'

'Men hvad kan Eros si

'Overhovedet ikke!'

'Jamen hvad så?'

'Ligesom i de forrige delig og udødelig.'

'Hvad er han så?'

'Han er en stor daimon et sted mellem gud og m

'Men hvilken funktion

'Han er fortolker og guder og mennesker. H ofringer, den anden part Han er midt imellem og sådan at altet er knyttet spådomskunst sig i det præster med forstand p mularer, orakler og magi

En gud har ingen di al forbindelse og samtalen de er vågne eller stand på den slags, er d på fx kunst eller håndvær er mange vidt forskellige

'Men hvem er hans fæ

'Det er en længere l alligevel.

Da Aphrodite blev fø var også Metis' søn Poros (igge, for der var jo liv og døren. Og Poros, der var tes endnu ikke), gik ud i som han var. Og Penia, c sig et barn med Poros, o med Eros. Det er grund sager og tjener, for han tidig er han i sin natur til

det dumt? Har du ikke lagt
m visdom og dumhed?’

let at have den rette opfat-
te er det samme som at for-
ndet være viden? Men uvi-
an skulle uvidenhed kunne
ette opfattelse vel, et sted

å, at det der ikke er smukt, b
t, er ondt. Når du selv går
muk, må du heller ikke tro,
ond, men noget midt imel-

er en stor gud,’ sagde jeg.
tter noget, eller er det også

Jamen Sokrates, hvordan c
1 stor gud, blandt dem der

n,’ sagde hun.
ie det?’

ner du ikke, at alle guder
n frækhed at påstå at der
ler lykkelig?’

der besidder det smukke

ros af mangel på det gode d
ne, som han mangler.’

år han nu er uden del i det

der det til.’

‘Der kan du se!’ sagde hun. ‘Du opfatter heller ikke Eros som
en gud!’

‘Men hvad kan Eros så være?’ sagde jeg. ‘Dødelig?’ 23

‘Overhovedet ikke!’

‘Jamen hvad så?’

‘Ligesom i de forrige tilfælde’ sagde hun, ‘midt mellem dø-
delig og udødelig.’

‘Hvad er han så?’ e

‘Han er en stor daimon, Sokrates. Alt daimonisk befinder sig
et sted mellem gud og menneske.’

‘Men hvilken funktion har en daimon da?’

‘Han er fortolker og bud mellem mennesker og guder og
guder og mennesker. Han formidler den ene parts behov og
ofringer, den anden parts påbud og modydelse for ofringerne.
Han er midt imellem og opfylder mellemrummet mellem dem,
sådan at altet er knyttet sammen til et hele. Derfor bevæger al
spådomskunst sig i dette felt, ligesom kundskaberne blandt
præster med forstand på ofring, mysterieindvielse, tryllefor- 203
mularer, orakler og magi.

En gud har ingen direkte kontakt med et menneske, men
al forbindelse og samtale mellem guder og mennesker (hvad
enten de er vågne eller sover) sker i dette felt. Den der har for-
stand på den slags, er daimonisk, mens den der har forstand
på fx kunst eller håndværk, kun er en almindelig arbejder. Der
er mange vidt forskellige daimoner, og en af dem er Eros.’

‘Men hvem er hans far og mor?’ spurgte jeg.

‘Det er en længere historie,’ sagde hun, ‘men du får den b
alligevel.

Da Aphrodite blev født, holdt guderne en fest, og blandt dem
var også Metis’ søn Poros. Da de havde spist, kom Penia for at
tigge, for der var jo liv og glade dage, og hun holdt sig henne ved
døren. Og Poros, der var blevet beruset af nektaren (vinen fand-
tes endnu ikke), gik ud i Zeus’ have, hvor han faldt i søvn, fuld
som han var. Og Penia, der selv var så fattig, kunne godt tænke
sig et barn med Poros, og hun lagde sig hos ham og blev gravid
med Eros. Det er grunden til, at Eros er blevet Aphrodites led- c
sager og tjener, for han blev til på hendes fødselsdag, og sam-
tidig er han i sin natur tiltrukket af det smukke, og Aphrodite er

smuk. Da Eros altså er søn af Poros og Penia, former hans tilværelse sig sådan: Først og fremmest er han altid fattig og absolut ikke sart og køn, som de fleste tror. Han er derimod hård og forhutlet, barfodet og hjemløs. Han ligger på jorden uden tæpper, sover under åben himmel ved gadedøre og i vejkanten. Da han har sin mors natur, er Mangel hans andet jeg. Som sin far har han en stærk trang til smukke og gode ting, han er modig, pågående og udholdende, en dygtig jæger og kan altid finde på råd, han er begejstret for viden, opfindsom og søger hele livet ny indsigt, han er fremragende til at fortrylle, blande eliksirer og at tale forførende.

Han er hverken udødelig eller dødelig, men i løbet af én og samme dag kan han både blomstre op og leve, når han ser en mulighed, og dø hen – og så live op igen, det har han fra sin far. Men alt hvad han får fat på, forsvinder mellem fingrene på ham, og derfor er Eros hverken fattig eller rig.

Desuden står han midt mellem viden og uvidenhed. Det hænger sammen på denne måde: Ingen gud elsker viden eller tragter efter at blive vis – det er han jo! – og der er heller andre vise, der elsker visdommen. På den anden side elsker de dumme heller ikke visdom og tragter ikke efter at blive vise. Problemet med dumhed er nemlig, at selvom man hverken er et ordentligt menneske eller særlig klog, så synes man det går fint. Hvis man ikke tror, man mangler noget, ønsker man selvfølgelig ikke det, man ikke tror at mangle.

‘Men,’ sagde jeg, ‘hvem er det så der elsker visdommen, Diotima, hvis det hverken er de vise eller de dumme?’

‘Det må da selv et barn efterhånden kunne indse,’ sagde hun. ‘Det er dem, der befinder sig midt mellem de to yderpunkter, og Eros er en af dem. Visdommen hører jo til det allersmukkeste, og Eros er kærlighed til det smukke. Heraf følger nødvendigvis, at Eros elsker visdommen, og som visdomselsker befinder han sig midt mellem den vise og den dumme. Det skyldes igen hans ophav:

Hans far er vis og har overskud, hans mor er ikke vis og er ubemidlet. Sådan er Eros’ natur, min kære Sokrates! Den opfattelse, du havde af Eros, er nu ikke så forbavsende. At dømme

ud fra det du sagde, troede den der elsker. Det må være smuk på dig. Genstanden for kærlighed er smukt og bedårende og lykkeligt. Men det der som jeg har beskrevet.’

‘Ja, kære gæst,’ svarede hun, ‘hvilken nytte har det?’

‘Det skal jeg prøve at fortælle dig. Sådan er Eros altså, han elsker alle smukke og gode ting, og han er egne svar elsker han skønhed og gode ting. Men han er ikke en eller mere præcis: ‘Sæt nu du er en der elsker han det så?’

‘For at det kan blive ham?’

‘Dette svar kræver et nyt spørgsmål: Man ud af at opnå disse svar?’

Jeg svarede, at det spørgsmål var svært at stående fod.

‘Jamen hvis man nu skilte sig? ‘Sig mig Sokrates, sæt nu du er en der elsker han det så?’

‘For at det kan blive ham?’

‘Og hvad får man så ud af det?’

‘Det kan jeg lettere svare dig på.’

‘Ja, for de lykkelige er lydløse, og så behøver man ikke være lykkelig, gerne vil vi have det i svaret.’

‘Du har ret,’ svarede jeg.

‘Men dette ønske og det der er for alle mennesker, og tro på at opnå den, eller hvad?’

‘Sådan tror jeg det er,’ sagde jeg.

‘Jamen Sokrates,’ sagde hun, ‘er elskere, hvis alle hele tiden siger vi, at nogle er elskere

og Penia, former hans til-
 er han altid fattig og ab-
 ror. Han er derimod hård
 an ligger på jorden uden
 l gadedøre og i vejkan-
 l hans andet jeg. Som sin
 ke og gode ting, han er
 dygtig jæger og kan altid
 den, opfindsom og søger
 de til at fortrylle, blande

elig, men i løbet af én og
 p og leve, når han ser en
 en, det har han fra sin far.
 mellem fingrene på ham,
 ig.
 iden og uvidenhed. Det
 en gud elsker viden eller
 ! – og der er heller andre
 en side elsker de dumme
 r at blive vise. Problemet
 hverken er et ordentligt
 an det går fint. Hvis man
 an selvfølgelig ikke det,

der elsker visdommen,
 ler de dumme?"
 kunne indse,' sagde hun.
 em de to yderpunkter, og
 o til det allersmukkeste,
 raf følger nødvendigvis,
 omselsker befinder han
 e. Det skyldes igen hans

ns mor er ikke vis og er
 cære Sokrates! Den op-
 forbavsende. At dømme

ud fra det du sagde, troede du at Eros er det, man elsker, ikke
 den der elsker. Det må være derfor, at Eros virkede så uendelig
 smuk på dig. Genstanden for ens kærlighed er også det, der vir-
 kelig er smukt og bedårende, det perfekte, det som man må pri-
 se lykkeligt. Men det der elsker, er af en helt anden karakter,
 som jeg har beskrevet.'

'Ja, kære gæst,' svarede jeg, 'det har du ret i. Men hvis Eros
 er sådan, hvilken nytte har menneskene så af ham?'

'Det skal jeg prøve at forklare dig nu, Sokrates' sagde hun.
 'Sådan er Eros altså, han er født på denne måde, og ifølge dine
 egne svar elsker han skønhed. Hvis nogen nu spurgte os: 'Hvor-
 for er Eros kærlighed til det skønne, Sokrates og Diotima?' –
 eller mere præcist: 'Sæt nu at en elsker elsker det skønne. Hvor-
 for elsker han det så?'

'For at det kan blive hans,' svarede jeg.

'Dette svar kræver et nyt spørgsmål,' sagde hun. 'Hvad får
 man ud af at opnå disse smukke ting?'

Jeg svarede, at det spørgsmål kunne jeg sandelig ikke be-
 svare på stående fod.

'Jamen hvis man nu skiftede 'smuk' ud med 'god' og spurgte:
 'Sig mig Sokrates, sæt nu elskereren elsker det gode, hvorfor
 elsker han det så?'

'For at det kan blive hans,' svarede jeg.

'Og hvad får man så ud af at opnå det gode?'

'Det kan jeg lettere svare på: At man bliver lykkelig.'

'Ja, for de lykkelige er lykkelige, fordi de har det gode,' sagde
 hun, 'og så behøver man ikke spørge, hvorfor den der ønsker at
 være lykkelig, gerne vil være det. Grunden ser ud til at ligge
 i svaret.'

'Du har ret,' svarede jeg.

'Men dette ønske og denne kærlighed, tror du den er fælles
 for alle mennesker, og tror du, at alle til enhver tid ønsker at
 opnå den, eller hvad?'

'Sådan tror jeg det er,' sagde jeg, 'den er fælles for alle.'

'Jamen Sokrates,' sagde hun, 'hvorfor siger vi så ikke, at alle
 er elskere, hvis alle hele tiden elsker det samme? Tværtimod
 siger vi, at nogle er elskere og andre ikke.'

'Det undrer jeg mig også over,' sagde jeg.

'Det skal du såmænd ikke,' svarede hun. 'Det vi gør, er at udspalte en enkelt side af kærligheden og kalde den for kærlighed, og det er den, vi bruger betegnelsen om, mens vi bruger andre navne om de andre dele.'

'Som for eksempel ...?' sagde jeg.

'Sådan her: Du ved at poesi¹ er et vidt begreb, for poesien er faktisk årsagen til, at enhver ting går fra ikke at eksistere til at eksistere. Derfor er alle arbejdsprocesser poesi, og håndværkerne der udfører dem, er poeter.'

'Sandt nok.'

'Men alligevel ved du godt,' sagde hun, 'at man ikke kalder dem poeter; de har andre navne. Vi har taget en lille, begrænset del af hele poesien ud, den der vedrører musik og metrik, og den bruger vi betegnelsen for det hele om. Det er kun den del, ordet poesi bruges om, og de der beskæftiger sig med denne lille del af poesien, kaldes poeter.'

'Det er sandt,' sagde jeg.

'Sådan er det skam også med kærligheden. Hele denne stræben efter det gode og efter at være lykkelig er i bund og grund alle menneskers 'store og bedrageriske kærlighed'.² Men nogle mennesker søger den på mange andre måder, fx i forretningslivet, i sport eller i filosofi, og man siger ikke om dem, at de elsker eller er elskere. Andre derimod, som med liv og sjæl går op i en enkelt side af det, om dem bruger man betegnelsen for det hele: 'kærlighed,' 'at elske' og 'elsker'.'

'Det skal du såmænd nok have ret i,' sagde jeg.

'Ja,' sagde hun, 'og der går en historie om, at når folk er forelskede, leder de efter deres anden halvdel. Min fortælling går nu ud på, at kærligheden hverken søger noget helt eller noget halvt, hvis ikke det da er noget godt, min ven. Folk er jo villige til at lade deres hænder og fødder amputere, hvis de mener, deres egne lemmer kan være til skade. Man er kun glad for hvad man har, hvis man med det gode mener det der tilhører en og er

1. *Poiesis* har grundbetydningen 'kreativitet, skaberevne', men bruges (som på dansk) mere snævert om skabelsen af musik og litteratur.

2. Disse ord er formentlig et digtercitat.

ens eget, og med det då
Altså: Mennesket elsker

'Jo det ved gud jeg er

'Så kan man altså sl
spurgte hun.

'Ja,' sagde jeg.

'Jaså!' svarede hun. 'S
sig det gode?'

'Jo, det skal man.'

'Og vel ikke bare at fi
hun.

'Ja også det,' svarede

'Målet for kærlighe
tid har det gode?' spurg

'Det er så sandt som

'Når det nu altid er k
skal folk så forfølge de
strengelse, som kan kal
funktion egentlig? Kan

'Nej, Diotima,' sagde
for din visdom og komr

'Så skal jeg sige dig
smukt, både på krop og

'Hvad det end er du
det! Jeg kan ikke forstå

'Så skal jeg sige det t
tes, alle mennesker er

kommer til en bestemt a
til at føde. Den kan ikk

– samværet mellem ma
noget guddommeligt, o

element i et dødeligt væ
nisk, for det hæslige har

dommeligt, men det gør

1. Diotima opfatter altså formeri og fødsel som to sider af samme: Både kvinde og mand er 'gravide' er kønsmodne. Perspektivet er m

de jeg.
 e hun. 'Det vi gør, er at ud-
 g kalde den for kærlighed,
 om, mens vi bruger andre

t vidt begreb, for poesien
 går fra ikke at eksistere til
 cesser poesi, og håndvær-

e hun, 'at man ikke kalder
 ar taget en lille, begrænset
 er musik og metrik, og den
 . Det er kun den del, ordet
 ger sig med denne lille del

gheden. Hele denne stræ-
 kkelig er i bund og grund
 e kærlighed'.² Men nogle
 re måder, fx i forretnings-
 ger ikke om dem, at de el-
 som med liv og sjæl går op
 r man betegnelsen for det

i,' sagde jeg.
 rie om, at når folk er for-
 alvdel. Min fortælling går
 ger noget helt eller noget
 min ven. Folk er jo villige
 mputere, hvis de mener,
 . Man er kun glad for hvad
 er det der tilhører en og er

se ord er formentlig et digtercitater.

ens eget, og med det dårlige mener det der er fremmed for en.
 Altså: Mennesket elsker kun det gode. Er du ikke enig?

'Jo det ved gud jeg er,' sagde jeg.

206

'Så kan man altså slet og ret sige, at folk elsker det gode?'
 spurgte hun.

'Ja,' sagde jeg.

'Jaså!' svarede hun. 'Skal man ikke tilføje, at de elsker at skaffe
 sig det gode?'

'Jo, det skal man.'

'Og vel ikke bare at få det, men at have det hele tiden?' sagde
 hun.

'Ja også det,' svarede jeg.

'Målet for kærligheden er altså kort sagt, at man til enhver
 tid har det gode?' spurgte hun.

'Det er så sandt som det er sagt!'

'Når det nu altid er kærlighedens mål,' sagde hun, 'hvordan
 skal folk så forfølge dette og hvori består den aktivitet og an-
 strengelse, som kan kaldes kærlighed? Hvad er kærlighedens
 funktion egentlig? Kan du sige mig det?'

b 25

'Nej, Diotima,' sagde jeg, 'for ellers ville jeg ikke beundre dig
 for din visdom og komme hos dig for at lære det!'

'Så skal jeg sige dig det,' sagde hun. 'Det er en fødsel i noget
 smukt, både på krop og sjæl.'

'Hvad det end er du siger, kræver det seergaver at udlægge
 det! Jeg kan ikke forstå det.'

'Så skal jeg sige det tydeligere,' svarede hun. 'Ser du, Sokra-
 tes, alle mennesker er gravide både på krop og sjæl, og når vi
 kommer til en bestemt alder i ungdommen, får vores natur trang
 til at føde. Den kan ikke føde i det hæslige, kun i det skønne
 - samværet mellem mand og kvinde er sådan en fødsel.¹ Det er
 noget guddommeligt, og graviditet og fødsel er det udødelige
 element i et dødeligt væsen. Det kan ikke ske med noget uharmoni-
 sk, for det hæslige harmonerer ikke med noget som helst gud-
 dommeligt, men det gør det skønne. Skønheden agerer Skæbne-

d

1. Diotima opfatter altså forering og fødsel som to sider af samme sag. Både kvinde og mand er 'gravide', dvs. er kønsmodne. Perspektivet er mandligt,

så graviditet = seksualdrift, fødsel = orgasme, forudsætning for udløsningen er det skønne/den skønne.

gudinde og Fødselsgudinde ved fødslen. Når det gravide menneske kommer i nærheden af det skønne, kommer det i godt humør, slapper af, og så føder det og bringer sit afkom til verden. Men hvis det møder det hæslige, bliver det nedtrykt og krymper sig i smerte, trækker sig tilbage og forløses ikke, men holder på fosteret og har det forfærdeligt. Det er grunden til at der hos den gravide og svulmende opstår en vældig ophidselse over det skønne, fordi den skønne kan løse os fra vores veer. Kærlighedens mål er nemlig ikke det skønne, som du tror, Sokrates,' sluttede hun.

'Hvad er det så?'

'Det er at bringe til verden og føde i det skønne.'

'Nå,' sagde jeg.

'Jamen det er det!' sagde hun. 'Hvorfor nu at bringe til verden? Fordi det at bringe til verden er evighed og udødelighed for en dødelig. Ud fra det vi er blevet enige om, må man nødvendigvis stræbe efter udødelighed sammen med det gode, så sandt som kærlighed er det at ville eje det gode for altid. Ifølge denne tankegang må kærligheden også være rettet mod udødelighed.'

Alt dette lærte hun mig, når hun talte om erotik, og engang spurgte hun:

'Hvad tror du, Sokrates, er årsagen til denne kærlighed og lyst? Har du ikke lagt mærke til, hvor svært alle dyrene har det, når de vil have unger, det gælder både pattedyr og fugle. De opfører sig alle sammen underligt og er nærmest besat af lyst, først til at parre sig, senere til at tage sig af afkommet. De svageste er parate til at kæmpe mod de stærkeste og til at gå i døden for deres afkom ved at udsulte sig selv for at kunne fodre ungerne og ved at gøre alt muligt andet. Når der er tale om mennesker,' sagde hun, 'kunne man tro, at de gjorde det ud fra ren og skær beregning. Men hvad er grunden til, at dyrene opfører sig sådan under indflydelse af eros? Kan du sige mig det?'

Jeg svarede så, at det vidste jeg ikke, og hun fortsatte:

'Tror du, du nogensinde kan blive god til kærlighed, hvis du ikke tager det her i betragtning?'

'Jamen Diotima! So-
fordi jeg ved jeg har b
grunden til det og til al

'Hvis du tror på, at k
vi nu flere gange er ble
ikke undre dig. I dyrev
som hos menneskene: l
ligt efter at leve evigt og
ne måde, ved tilblivelse
ge efter det gamle. For c
levende væsen lever og
man siger, at en perso
rummer aldeles ikke de
samme. Han bliver hel
noget andet såsom hår
Og det er ikke bare krop
færd og meninger, begæ
er aldrig de samme i et
svinder. Men der er no
Ikke alene bliver vores
aldrig er de samme, hv
af den undergår de sar
sig' skyldes, at viden f
viden, mens øvelse erst
bevarer den vores vide
For på denne måde ov
samme hele tiden, så d
noget nok forsvinder c
noget nyt svarende til
det dødelige del i udø
alt andet, mens det fo
lige. Du skal ikke undre
på sit eget afkom. Det e
at denne omsorg og kæ

Jeg undrede mig ov

'Ja, min kloge Diot
sådan sammen?'

slen. Når det gravide men-
kønne, kommer det i godt
g bringer sit afkom til ver-
ige, bliver det nedtrykt og
bage og forløses ikke, men
leligt. Det er grunden til at
pstår en vældig ophidselse
kan løse os fra vores veer.
det skønne, som du tror,

le i det skønne.'

vorfor nu at bringe til ver-
er evighed og udødelighed
et enige om, må man nød-
sammen med det gode, så
je det gode for altid. Ifølge
så være rettet mod udøde-

talte om erotik, og engang

en til denne kærlighed og
svært alle dyrene har det,
e pattedyr og fugle. De op-
nærmest besat af lyst, først
afkommet. De svageste er
og til at gå i døden for de-
r at kunne fodre ungerne
ler er tale om mennesker,
rde det ud fra ren og skær
t dyrene opfører sig sådan
e mig det?'

ke, og hun fortsatte:

god til kærlighed, hvis du

'Jamen Diotima! Som jeg sagde lige før, har jeg opsøgt dig,
fordi jeg ved jeg har brug for undervisning. Sig mig så både
grunden til det og til alt det andet om kærligheden.'

'Hvis du tror på, at kærligheden i sit væsen er rettet mod det,
vi nu flere gange er blevet enige om,' begyndte hun, 'så bør det
ikke undre dig. I dyreverdenen gælder den samme forklaring
som hos menneskene: Den dødelige natur stræber så vidt mu-
ligt efter at leve evigt og blive udødelig. Det kan den kun på den-
ne måde, ved tilblivelse, for der bliver altid et nyt individ tilba-
ge efter det gamle. For det gælder også, når man siger, at ethvert
levende væsen lever og er ét og det samme – for eksempel når
man siger, at en person er den samme fra vugge til grav. Han
rummer aldeles ikke det samme i sig, og alligevel kaldes han den
samme. Han bliver hele tiden en ny i takt med, at han mister
noget andet såsom hår, kød og knogler, blod, ja hele kroppen.
Og det er ikke bare kroppen. De sjælelige tilstande, altså ens ad-
færd og meninger, begær og glæder, sorg og frygt, alle disse ting
er aldrig de samme i et menneske, noget bliver til og andet for-
svinder. Men der er noget, som er endnu mere ejendommeligt:
Ikke alene bliver vores viden til og forsvinder igen, så vi heller
aldrig er de samme, hvad viden angår. Nej, også hver enkelt del
af den undergår de samme forandringer. Det vi kalder 'at øve
sig' skyldes, at viden forsvinder. Glemsomhed er nemlig tab af
viden, mens øvelse erstatter den tabte viden med ny, og herved
bevarer den vores viden, så den ser ud til at være den samme.
For på denne måde overlever alt dødeligt, ikke ved at være det
samme hele tiden, sådan som det guddommelige, men ved at
noget nok forsvinder og forældes, men samtidig efterlader sig
noget nyt svarende til det, det selv var. Med denne løsning får
det dødelige del i udødeligheden, Sokrates, både kroppen og
alt andet, mens det forholder sig anderledes med det udøde-
lige. Du skal ikke undre dig over, at alting instinktivt sætter pris
på sit eget afkom. Det er nemlig udødeligheden, der er årsag til
at denne omsorg og kærlighed findes hos alt og alle.'

Jeg undrede mig over hvad jeg havde hørt, og sagde:

'Ja, min kloge Diotima, men hænger det nu virkelig også
sådan sammen?'

Så svarede hun i bedste sofiststil: 'Det kan du være sikker på, Sokrates! Hvis du ser på folks ambitioner, vil du undre dig over den manglende konsekvens på de punkter, jeg nævnte, med mindre du gør dig følgende klart: Læg mærke til, hvor slemt de er besat af begær efter at få et navn

samt at skabe sig ry, udødeligt ud i al fremtid.¹

For at opnå det er de parate til at kaste sig ud i alle mulige farer (mere parate end hvis det gjaldt deres børn), og de vil spendere formuer, slide sig selv op og dø for det. For tror du, at Alkestis ville gå i døden for Admetos, eller Achilleus for Patroklos – eller at jeres egen Kodros ville ofre sig for sine sønners og deres kongemagts skyld, hvis de ikke mente, at deres mod ville have udødeligt liv i den erindring, vi har den dag i dag? Overhovedet ikke!' sagde hun. 'Jeg tror derimod, at alle mennesker gør alt for at opnå udødelig udmærkelse og et berømmeligt ry, jo bedre de er, des mere gør de det. De elsker nemlig udødeligheden.

De der er gravide på deres krop, føler sig mest tiltrukket af kvinder, og deres kærlighed kommer til udtryk i børneavl. På den måde opnår de udødelighed, eftermæle og lykke – tror de da – som de

derved skaffer sig selv ud i al evighed.

De der er det i sjælen – og de findes faktisk', sagde hun – 'de er endnu mere gravide i sjælen end i kroppen, med hvad der hører til den sjælelige form for graviditet og fødsel. Hvad er så det? Det er indsigt og andre gode egenskaber, det er de ting som alle digterne og de nyskabende blandt håndværkerne frembringer. Men langt den største og smukkeste form for indsigt,' fortsatte hun, 'er den, der vedrører både den rigtige indretning af byen og det enkelte hjem. Det er det, der kaldes selvbeherskelse og retfærdighedssans. Når den der fra barnsben gennem guddommelig inspiration er gravid med disse ting i sin sjæl, kommer i den alder, hvor han føler trang til at avle og føde, så tror jeg han vil gå rundt og søge det skønne, som han kan føde i. Han vil nemlig aldrig føde i det hæslige. Fordi han er gravid, vil han alt-

1. Dette og det følgende vers kendes ikke andre steder fra.

så holde mere af smukk samtidig møder en smul ligvis blive glad for den k straks kunne tale ubesv hvordan et godt mennes vil tage sig af hans opdra

Jeg tror, at når han ko er sammen med ham, vi den, han længe har gået den elskede dag og nat o har bragt til verden. På d hinanden, der er meget s langt stærkere kærlighe kere og mere udødelige l

Enhver ville foretrække s børn – man ser med mis de andre gode digtere ha være udødeligt giver de mæle. Du kan bare se på sig i Sparta. De er Spart ningsmænd. Og Solon er er far til jeres love; såda og fremmede, mænd der og bragt alverdens gode Nogle af dem har fået te børn, hvilket endnu aldr børn.

Det kan godt være, at form for kærlighed, Sok vielse – som er det egentl gennemgå det rigtigt – de sagde hun, 'jeg siger det s je fra min side. Prøv at fø

Den der vil gribe det l som ung begynde at gå ef ledet rigtigt af sin vejlede

‘Det kan du være sikker på, ioner, vil du undre dig over punkter, jeg nævnte, med æg mærke til, hvor slemt de

di i al fremtid.¹

ste sig ud i alle mulige farer es børn), og de vil spendere det. For tror du, at Alkestis achilleus for Patroklos – elg for sine sønners og deres te, at deres mod ville have len dag i dag? Overhovedet t alle mennesker gør alt for ørømmeligt ry, jo bedre de ømlig udødeligheden.

ø, føler sig mest tiltrukket mer til udtryk i børneavl. , eftermæle og lykke – tror

ghed.

faktisk’, sagde hun – ‘de er 209 roppen, med hvad der høet og fødsel. Hvad er så det? aber, det er de ting som alle åndværkerne frembringer. form for indsigt,’ fortsatte rigtige indretning af byen kaldes selvbeherskelse og øarnsben gennem guddom- b se ting i sin sjæl, kommer avle og føde, så tror jeg han m han kan føde i. Han vil li han er gravid, vil han alt-

så holde mere af smukke legemer end af grimme, og hvis han samtidig møder en smuk, ædel og velskabt sjæl, vil han naturligvis blive glad for den kombination. Sådan et menneske vil han straks kunne tale ubesværet med om det godes væsen, og om hvordan et godt menneske bør være og opføre sig, ligesom han vil tage sig af hans opdragelse. c

Jeg tror, at når han kommer i kontakt med en smuk mand og er sammen med ham, vil han føde og bringe det foster til verden, han længe har gået og båret på. Hans tanker vil være hos den elskede dag og nat og sammen vil de passe og pleje det han har bragt til verden. På den måde vil de skabe et fællesskab med hinanden, der er meget større end det, der skyldes børn, og en langt stærkere kærlighed, fordi de er fælles om nogle smukkere og mere udødelige børn.

Enhver ville foretrække at få den slags børn frem for menneskebørn – man ser med misundelse på, hvad Homer og Hesiod og de andre gode digtere har efterladt sig af afkom, for ved selv at være udødeligt giver det forældrene et udødeligt ry og eftermæle. Du kan bare se på Lykurgos og de børn, som han efterlod sig i Sparta. De er Spartas, ja egentlig hele Grækenlands redningsmænd. Og Solon er jo højt agtet her i jeres land, fordi han er far til jeres love; sådan er der overalt, både blandt grækere og fremmede, mænd der har frembragt mange smukke værker og bragt alverdens gode forbilleder for mennesker til verden. Nogle af dem har fået templer og gudestatus på grund af disse børn, hvilket endnu aldrig er sket på grund af folks menneskebørn. d

Det kan godt være, at du også kunne blive indviet i denne 28 form for kærlighed, Sokrates. Men den endelige, højeste indvielse – som er det egentlige formål med dette her, hvis man vil gennemgå det rigtigt – den ved jeg ikke, om du kan klare. Men, 210 sagde hun, ‘jeg siger det alligevel; det skal ikke skorte på velvilje fra min side. Prøv at følge med, så godt du kan.

Den der vil gribe det her rigtigt an,’ sagde hun, ‘må allerede som ung begynde at gå efter smukke legemer, og hvis han bliver ledet rigtigt af sin vejleder, må han først elske ét legeme og dér

sætte smukke ord og tanker i verden, for så at opdage, at skønheden i ét legeme er beslægtet med skønheden i et andet legeme, og at det er tåbeligt ikke at opfatte den som ét og det samme i alle legemer, hvis det skønne skal søges i det ydre. Når han har forstået det, vil han kaste sig ud i at elske alle smukke legemer, og han vil med foragt slippe denne stærke kærlighed til et enkelt legeme, fordi han anser den for banal.

Herefter må han begynde at sætte større pris på den sjælelige skønhed end på den legemlige, så at selv et menneske med blot den mindste ungdommelige skønhed, men med en smuk sjæl vil passe ham, og han vil elske ham, tage sig af ham og føde og opsøge de ord og tanker, som kan gøre unge mennesker til bedre mennesker. Så vil han nemlig blive nødt til at studere den skønhed, der findes i folks handlinger og normer, og han vil indse, at alle disse ting er indbyrdes beslægtede, for det vil medføre, at han opfatter legemlig skønhed som ligegyldig.

Fra adfærd må man lede ham mod viden af forskellig art, så at han også kan få øje for skønheden i viden.

Ved synet af en skønhed, der er enorm og ikke længere slaveagtigt bundet til skønheden ved den enkelte ting, en dreng, et menneske eller en enkelt væremåde, er han ikke længere en sølle, småtskåren slave, nej han har vendt blikket mod skønhedens vidtstrakte hav, og han bringer mange smukke og prægtige ord og ideer til verden i uendelig kærlighed til viden, indtil han her får samlet sig kræfter og energi nok til at kunne fatte den enestående viden, der er viden om det skønne, hvilket jeg nu vil forklare. Du må prøve at koncentrere dig, så godt du kan, sagde hun.

‘Den der af sin vejleder er blevet ført frem til dette punkt på kærlighedens vej og kan betragte de skønne ting i den rigtige rækkefølge, kommer nu til målet for kærligheden, og med ét vil han få øje på noget, der i sit væsen er helt utrolig skønt. Det er det, Sokrates, som har været grunden til alle de hidtidige anstrengelser. For det første eksisterer det altid, det bliver ikke til og forsvinder ikke, det øges og mindskes ikke. Dernæst er det ikke smukt ud fra én synsvinkel, men grimt ud fra en anden; ikke nogle gange smukt og andre gange ikke; det er ikke smukt

i forhold til ét og grimt der, fordi det er : Det vil heller ikke må eksempelvis ansigt, hæ som en tanke eller en i i noget andet, for eksen melen eller noget ande og med sig selv, altid r vil have del i det på en forsvinder, bliver det s dergår nogen forandri

Når nogen gennem c op over denne verdens deroppe, er han næsten blive ført ad kærlighe med de smukke ting he skønne, jeg har talt om. som trappetrin og går fr og fra de smukke legen handlinger til de smuk slutte ved den indsigt, s dette skønne, så at man

Ja, Sokrates, sagde noget værd at leve for det skønne. Hvis du sk usammenligneligt med unge mænd, som du nu du og for den sags sky) være sammen med han til hverken at spise ell være sammen med ha det, hvis man kunne op det, befriet for det me dødelige pjat – så man i dens helt egen form; sagde hun, ‘hvis et men nødvendige evne betrag

or så at opdage, at skønheden i et andet legeme som ét og det samme i det ydre. Når han har alle smukke legemer, erke kærlighed til et en-

større pris på den sjæle-
 it selv et menneske med
 hed, men med en smuk
 , tage sig af ham og føde
 øre unge mennesker til
 re nødt til at studere den
 gnormer, og han vil ind-
 ægtede, for det vil med-
 som ligegyldig.

iden af forskellig art, så
 iden.

n og ikke længere slave-
 kelte ting, en dreng, et
 er han ikke længere en
 ndt blikket mod skøn-
 nange smukke og præg-
 ærlighed til viden, ind-
 gi nok til at kunne fatte
 det skønne, hvilket jeg
 ere dig, så godt du kan,

29 frem til dette punkt på
 ønne ting i den rigtige
 rligheden, og med ét vil
 helt utrolig skønt. Det
 en til alle de hidtidige
 let altid, det bliver ikke
 211 ses ikke. Dernæst er det
 grimt ud fra en anden;
 ikke; det er ikke smukt

i forhold til ét og grimt i forhold til andet; ikke smukt her og grimt der, fordi det er smukt i nogles øjne, men grimt i andres. Det vil heller ikke manifestere sig for ham som noget smukt, eksempelvis ansigt, hænder eller noget andet fysisk; heller ikke som en tanke eller en indsigt; heller ikke noget, der befinder sig i noget andet, for eksempel i et levende væsen, på Jorden, i himmelen eller noget andet sted. Derimod vil det vise sig i sig selv og med sig selv, altid med én form, og alle andre smukke ting vil have del i det på en måde, så mens noget bliver til og andet forsvinder, bliver det selv hverken større eller mindre eller undergår nogen forandring overhovedet.

Når nogen gennem den rette kærlighed til en dreng hæver sig op over denne verdens ting og begynder at få øje på det skønne deroppe, er han næsten ved målet. Den rigtige måde at gå eller blive ført ad kærlighedens vej på er denne: Man begynder med de smukke ting her og går hele tiden opad på grund af det skønne, jeg har talt om. Man bruger disse smukke ting nærmest som trappetrin og går fra ét til to og fra to til alle smukke legemer, og fra de smukke legemer til de smukke handlinger, og fra disse handlinger til de smukke former for indsigt, for efter dem at slutte ved den indsigt, som er indsigten i intet mindre end selve dette skønne, så at man til sidst kan forstå, hvad det skønne er.

Ja, Sokrates,' sagde gæsten fra Mantinea, 'livet dér er om noget værd at leve for et menneske, idet man betragter selve det skønne. Hvis du skulle få det at se, vil du opfatte det som usammenligneligt med guld og klæder og de smukke drenge og unge mænd, som du nu bliver helt væk i at se på. For så længe du og for den sags skyld mange andre kan se jeres elskede og være sammen med ham altid, hvis det var muligt, så er I parate til hverken at spise eller drikke, men nøjes med at se ham og være sammen med ham. Hvordan skal vi så ikke forestille os det, hvis man kunne opnå at se det skønne klart, rent og ublandet, befriet for det menneskelige kød, farver og alt det andet dødelige pjat – så man kunne se den guddommelige skønhed i dens helt egen form? Tror du det ville være et dårligt liv,' sagde hun, 'hvis et menneske retter blikket derhen og med den nødvendige evne betragter skønheden og er sammen med den?'

Forstår du ikke, at det er her og kun her, når han betragter det skønne med den evne, den kan betragtes med, at det vil lykkes ham at føde den sande evne til at være god og ikke blot skygebilleder af den, fordi han griber fat om sandheden, ikke dens skygebillede. Og den der føder den sande evne til at være god og opfostrer den, han har adgang til gudernes kærlighed – og hvis noget menneske kan blive udødeligt, må det være ham.'

Ja, Phaidros og I andre, det var, hvad Diotima fortalte mig, og det har overbevist mig. Derfor vil jeg også prøve at overbevise andre om, at man vil få svært ved at finde en bedre hjælper for den menneskelige natur end Eros til at skaffe sig alt dette. Det er derfor jeg holder på, at hver mand skal ære og agte kærligheden. Selv ærer jeg alt, hvad der har med kærlighed at gøre, og jeg dyrker den i særlig grad. Det opfordrer jeg også andre til, og nu som altid lovpriser jeg Eros' kraft og styrke alt hvad jeg kan.

Denne tale kan du så, om du vil, Phaidros, opfatte som en lovprisning af Eros. Hvis du har lyst til kalde den noget andet, står det dig frit for!

Da Sokrates var færdig, havde de andre rost ham, men Aristophanes skulle lige til at komme med en bemærkning, fordi Sokrates havde hentydet til hans tale.¹ Men i det samme havde porten til gaden genlydt af banken og et mægtigt spektakel, sikkert nogle svirebrødre, for man havde hørt aulospigens stemme. Agathon havde kaldt på slaverne:

'Går I ikke lige ud og ser, hvem det er? Hvis det er en af vennerne, så inviter ham indenfor. Ellers skal I sige, at vi ikke drikker mere, men er ved at bryde op nu.'

Kort tid efter havde Alkibiades' stemme lydt i gården. Voldsomt beruset havde han råbt op, spurgt efter Agathon og forlangt at blive ført ind til ham. Aulospigen og nogle af de andre i selskabet havde så hanket op i ham og gelejdet ham ind, hvor han stillede sig i døren iført en tyk krans af vedbend og violer og med en masse bånd om hovedet.

'God aften, mine herrer!' havde han sagt. 'Vil I have en meget fuld mand med til jeres drikkegilde, eller skal vi bare gå, når

1. 205d.

vi har kronet Agathon med give ham? Jeg kunne ikke kunne er jeg her med sejrslåbånd af mit eget hoved og krone – ja det udnævner jeg ham til Men jeg ved, at jeg taler sandt nu rent ud: Må jeg komme I med mig? Ja eller nej!'

De havde alle sammen rå slå sig ned hos dem, og Agathon brikts. Så han var kommet ind han havde løsnet båndene for hoved, havde han fået dem r på Sokrates. Han havde derfor mellem ham og Sokrates; So han så ham. Da Alkibiades l Agathon og bundet båndene

'Tag skoene af Alkibiades så vi kan ligge her alle tre.'

'Ja, gør det,' havde Alkibiades den tredje gæst, vi har med t

I det samme havde han ved synet ham var han sprun

'Du store Herakles! Hvad Sokrates? Så har du igen ligg du plejede pludseligt at dukke dig. Hvad kommer du nu her brikken? For jeg kan jo se, du phanes, eller hvem der ellers har rigtig regnet den ud, så d smukkeste i hele selskabet!'

Sokrates havde så henvedt du ikke nok forsvare mig? Mi blevet noget af problem for m har jeg ikke kunnet kigge efter mand, uden at han bliver jaks scener og skælder og smælder